

سک زندگی

در آینه

آداب اسلامی

جلد اول

حاج شیخ محمد مهدیان

شماره کتابشناسی، ملی: ۴۴۹۲۲۷۲



سبک زندگی در آینهٔ آداب اسلامی، جلد اوّل
 مؤلف: حجة الاسلام والمسلمین حاج شیخ محمد سعیدیان
 ناشر: مرکز فرهنگی انتشاراتی ماز
 حروفچینی و صفحه‌آرایی: مشکه
 نوبت چاپ: اوّل / ۱۳۹۵
 شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه
 چاپ: بهمن



ایستگاه گرام:

بست الكترونيك:

کائنات، ملک و ام:

مرکز بخش مشهد: چهارراه شهید، بازار مرکزی، کتابفروشی نورمهدی، تلفن ۳۳۲۵۶۵۷۰ - ۵۱.

شماره تماس یا مؤلف: ۰۹۱۵۹۰۳۵۰۳۴

قیمت ۱۷۰۰۰ ریال

فهرست کلی عناوین پنج جلد

جلد اول

- | | |
|-----------------------------|-----------------------------------|
| ۱- آداب تعلیم (استادی) | ۱۴- آداب تکلم و سکوت |
| ۲- آداب تعلیم (دانش آموزی) | ۱۵- آداب فقر و ناداری |
| ۳- آداب توبه | ۱۶- آداب روتمندی |
| ۴- آداب رفتار با پدر و مادر | ۱۷- آداب بردباری |
| ۵- آداب بیماری | ۱۸- آداب غذا |
| ۶- آداب عبادت بیماران | ۱۹- آداب حسن خلق |
| ۷- آداب محتضر | ۲۰- آداب عفو و فروخ |
| ۸- آداب تجهیز میت | ۲۱- آداب ترک گناه |
| ۹- آداب پس از مرگ | ۲۲- آداب صلۀ رحم |
| ۱۰- آداب غذا خوردن | ۲۳- آداب رفتار با خادمان و بردگان |
| ۱۱- آداب عبادت | ۲۴- آداب همسایه داری |
| ۱۲- آداب دین داری | ۲۵- آداب خوش رفتاری |
| ۱۳- آداب شکرگزاری | |



جلد دوم

- | | |
|---------------------------------|------------------------------------|
| ۴۱- آداب میزبانی | ۲۶- آداب رفاقت |
| ۴۲- آداب شرکت در مجالس | ۲۷- آداب انتخاب رفیق |
| ۴۳- آداب ملاقات | ۲۸- آداب برادری |
| ۴۴- آداب اصلاح و میانجیگری | ۲۹- آداب یتیم‌داری |
| ۴۵- آداب نگارش | ۳۰- آداب انصاف |
| ۴۶- آداب عطسه زدن | ۳۱- آداب مکافات |
| ۴۷- آداب آروغ زدن (بادگلو) | ۳۲- آداب مسورت |
| ۴۸- آداب آب دهان و بینی | ۳۳- آداب تداوم |
| ۴۹- آداب استفاده از انواع آب‌ها | ۳۴- آداب رفتار اخلاقی و سالخوردگان |
| ۵۰- آداب خنده و مزاح | ۳۵- آداب اقتصاد و ترک اسراف |
| ۵۱- آداب حمام | ۳۶- آداب دولتمردی |
| ۵۲- آداب پیرایش و آرایش | ۳۷- آداب رفتار با والیان ستمگر |
| ۵۳- آداب مسواک | ۳۸- آداب رفتار با افراد غیر مسلم |
| ۵۴- آداب عطر زدن | ۳۹- آداب تقیه |
| | ۴۰- آداب مهمانی |

جلد سوم

- | | |
|----------------------------|-----------------------|
| ۶۲- تعقیبات نماز | ۵۵- آداب سفر |
| ۶۳- آداب نوافل | ۵۶- آداب راه رفتن |
| ۶۴- آداب نماز شب | ۵۷- آداب لباس و کفش |
| ۶۵- آداب نماز جماعت | ۵۸- آداب تخیلی |
| ۶۶- آداب نماز جمعه | ۵۹- آداب وضو |
| ۶۷- آداب نمازهای غیر یومیه | ۶۰- آداب نماز |
| ۶۸- آداب مسجد | ۶۱- آداب اذان و اقامه |



جلد چهارم

- | | |
|-----------------------------|--------------------------------|
| ۶۹- آداب شب و روز جمعه | ۷۷- آداب رفتار با سادات |
| ۷۰- آداب عیدین | ۷۸- آداب روزه‌داری و ماه رمضان |
| ۷۱- آداب دعا | ۷۹- آداب ماه رمضان و لیالی قدر |
| ۷۲- آداب ذکر | ۸۰- آداب اعتکاف |
| ۷۳- آداب استخاره | ۸۱- آداب ماه رجب |
| ۷۴- آداب قرآن مجید | ۸۲- آداب ماه شعبان |
| ۷۵- آداب به دست کردن انگشتر | ۸۳- آداب عید غدیرخم |
| ۷۶- آداب صدقه | ۸۴- آداب شب و روز عاشورا |

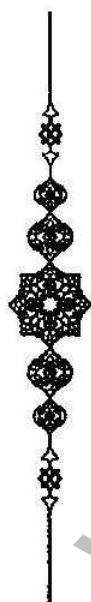
جلد پنجم

- | | |
|-----------------------------------|-------------------------|
| ۸۵- آداب مربوط به منبر مسکنی | ۹۳- آداب تجارت |
| ۸۶- آداب خوابیدن | ۹۴- آداب قرض دادن |
| ۸۷- آداب حج | ۹۵- آداب قرض گرفتن |
| ۸۸- آداب مربوط به مرکب سواری | ۹۶- آداب صییت |
| ۸۹- آداب جهاد | ۹۷- آداب ازدواج |
| ۹۰- آداب امر بمعروف و نهی از منکر | ۹۸- آداب دسرداری |
| ۹۱- آداب زیارت | ۹۹- آداب مربوط به ولادت |
| ۹۲- آداب طلب روزی | ۱۰۰- آداب قضاوت |



فهرست مطالب

۱۹	مقدمهٔ جینهٔ اخلاق و معارف اسلامی
۲۳	مقدمهٔ مؤلف
۲۵	مقدمهٔ کتاب
۲۵	مرحلهٔ هفتم: آداب استاد
۲۷	۱- آداب تعلیم (استادی)
۲۷	الف: خودسازی
۲۸	ب: با شاگردان
۲۹	ج: تعلیم به اهل، و کتمان از نااهل
۳۰	د: تعلیم عالمانه
۳۱	ه: جلسهٔ درس
۳۳	۲- آداب تعلّم (دانش آموزی)
۳۳	الف: پرسش
۳۳	ب: با استاد
۳۵	ج: علم برای عمل
۳۶	د: اخلاص
۳۷	ه: نکاتی ظریف در انتخاب استاد
۳۸	و: آداب شخصی
۳۹	نکتهٔ پایانی



۳- آداب توبه ۴۰

الف: شرمندگی ۴۰

ب: ندامت و پشیمانی ۴۰

ج: اقرار به گناه ۴۱

د: بزرگ شمردن گناه ۴۱

ه: درخواست عفو ۴۲

و: عزم جدی بر عدم برگشت ۴۳

ز: عدم تأخیر ۴۳

ح: امید به رحمت ۴۴

ط: توبه گذشته ۴۵

ی: رها نمودن بزرگای ۴۷

۴- آداب رفتار با پدر و مادر ۴۸

الف: احسان: ۴۸

ب: صبر و شکیبایی ۴۹

ج: ملاطفت و اکرام ۴۹

د: تواضع و احترام ۵۰

ه: نیکی و خوشرفتاری ۵۰

و: نگاه مهرآمیز ۵۱

ز: پرهیز از موارد عقوق ۵۲

ح: اطاعت ۵۲

ط: تشکر ۵۳

ی: تقدّم حقّ مادر ۵۴

ک: رفتار با پدر و مادر منحرف یا فاسق ۵۴

ل: پدر و مادری که از دنیا رفته‌اند. ۵۵

۵- آداب بیماری ۵۷

الف: بیماری را نعمت الهی بداند ۵۷

ب: عدم شکایت ۵۸



۵۸	ج: کتمان درد
۵۹	د: صبر و تحمل
۵۹	ه: صدقه

۶- آداب عیادت بیماران

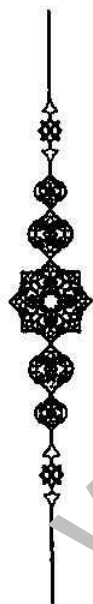
۶۰	الف: اجازه
۶۰	ب: طلب دعا
۶۰	ج: سوتاه کردن دیدار
۶۱	د: بر آوردن حاجت بیمار
۶۱	ه: طلب شفا
۶۲	و: تکرار دعا
۶۲	ز: بردن هدیه
۶۲	ح: آنان که عیادت ندارند

۷- آداب مختصر

۶۴	الف: حسن ظن
۶۴	ب: منع حضور
۶۴	ج: تلقین
۶۵	د: رو به قبله
۶۶	ه: جان سپاری
۶۶	و: تلاوت قرآن
۶۶	ز: تنها نگذاشتن
۶۷	ح: روشن کردن چراغ

۸- آداب تجهیز میت

۶۸	الف: مقدمات
۶۸	ب: غسل
۷۰	ج: حنوط
۷۰	د: تکفین



۷۲	ه: نماز میت
۷۳	و: تشییع جنازه
۷۶	ز: دفن

۹- آداب پس از مرگ

۸۰	الف: هدیه‌های نیک
۸۱	ب: زیارت اهل قبور
۸۳	ج: سوگواری
۸۵	د: تسلیت

۱۰- آداب غذا خوردن

۸۷	ا: غذای حلال
۸۸	ب: صدای رز و شیرین
۸۹	ج: غذای داغ
۹۰	د: ترک عشا
۹۰	ه: با اهل و عیال
۹۱	و: اطعام به سائل
۹۱	ز: طهارت و نظافت
۹۳	ح: بر سفره نعمت
۹۴	ط: خوردن با دست راست
۹۴	ی: تسمیه و تحمید
۹۵	ک: نمک با اولین لقمه
۹۶	ل: اکرام نان
۹۶	م: آداب جامع
۱۰۰	ن: شکم بارگی
۱۰۱	س: آداب شرب
۱۰۳	ع: آداب بعد از غذا

۱۱- آداب عبادت

۱۰۵	الف: مطابقت با دستور
-----	----------------------



۱۰۶	ب: متانت
۱۰۷	ج: شوق و رغبت
۱۰۷	د: دوام
۱۰۸	ه: یقین
۱۰۹	و: اخلاص
۱۰۹	ز: تعجیل
۱۱۰	ح: تقوی و ترک عجب
۱۱۱	ط: عدم اتکاء به عمل
۱۱۲	ی: اختفاء
۱۱۲	ک: ب. الله
۱۱۴	۱۲- آداب دین داری
۱۱۴	الف: تحقیق
۱۱۵	ب: شهادت به زبان
۱۱۶	ج: ایمان قلبی
۱۱۷	د: عمل به ارکان
۱۱۸	ه: اطمینان و یقین
۱۱۹	و: تسلیم و رضا
۱۲۰	ز: استقامت و صبر
۱۲۱	ح: علم به احکام
۱۲۲	ط: حمایت و جانبداری
۱۲۳	ی: جانبازی و شهادت
۱۲۳	ک: اخلاص و دوری از ریا

۱۲۵	۱۳- آداب شکرگزاری
۱۲۵	الف: شناخت منعم
۱۲۶	ب: شناخت نعمت
۱۲۷	ج: تشکر زبانی
۱۲۸	د: تشکر بدنی



۱۲۹	ه: تشکر عملی
۱۳۰	و: عجز و ناتوانی از شکر
۱۳۰	ز: تشکر از دیگران
۱۳۱	ح: شکر عافیت
۱۳۲	ط: ناسپاسی
۱۳۲	ی: مکافات نعمت

۱۴- آداب تکلم و سکوت

۱۳۴	الف: سخن همراه با تذکار
۱۳۵	ب: دلام مربوط
۱۳۶	ج: رافید در کلام
۱۳۶	د: مالکات زبانی
۱۳۶	ه: حیدرین
۱۳۷	و: پرگویی
۱۳۷	ز: سخن نیکو
۱۳۸	ح: کلام گزنده
۱۳۸	ط: ناسزا
۱۳۹	ی: دروغ
۱۳۹	ک: غیبت
۱۴۰	ل: بهتان
۱۴۰	م: براء و جدال
۱۴۱	ن: اهانت و تحقیر
۱۴۲	س: استهزاء و سرزنش



۱۵- آداب فقر و ناداری

۱۴۳	الف: مخفی داشتن فقر
۱۴۴	ب: استقبال از فقر
۱۴۵	ج: آزمایش الهی
۱۴۵	د: صبر و پایداری

۱۴۷ ه: رضایتمندی

۱۴۷ و: قناعت

۱۴۸ ز: استغنا و بی‌اعتنائی

۱۴۹ ح: دوری از گناه

۱۵۰ ط: پرهیز از موجبات فقر

۱۵۱ ی: انجام موجبات رزق

۱۵۳ ۱۶-۱- آداب ثروتمندی

۱۵۳ الف: اکرام به فقیران

۱۵۴ ب: همت و توسع بر فقرا

۱۵۴ ج: شکر و شکران

۱۵۵ د: آزمایش و پند

۱۵۵ ه: سرمستی و طعنان

۱۵۶ و: سخاوت

۱۵۷ ز: پرهیز از حب مال

۱۵۷ ح: پرهیز از حرص

۱۵۸ ط: پرداخت حقوق

۱۵۹ ی: برآوردن حاجات

۱۶۰ ک: انفاق در راه خدا

۱۶۱ ل: رسیدگی‌های عمومی

۱۶۱ م: رسیدگی‌های خصوصی

۱۶۳ ۱۷- آداب صبر و بردباری

۱۶۳ الف: معنای صبر

۱۶۴ ب: جلوه‌های صبر

۱۶۵ ج: انواع صبر

۱۶۶ د: صبر جمیل

۱۶۷ ه: وظیفه صابران



۱۶۸ ۱۸- آداب توکل

۱۶۸ الف: معنای توکل

۱۷۰ ب: وظیفه متوکلان

۱۷۰ ب / ۱: قطع امید از غیر خدا

۱۷۲ ب / ۲: عدم خوف از غیر خدا

۱۷۳ ب / ۳: شناخت وظیفه

۱۷۴ ب / ۴: عدم اتکاء به عمل

۱۷۵ ۱۹- آداب حُسن خُلق

۱۷۵ الف: جلوه‌های حسن خلق

۱۷۵ الف / ۱: گشادگی سینه و وسعت پذیرش

۱۷۵ الف / ۲: کمک و خیر خواهی

۱۷۶ الف / ۳: صبر و تحمل و الفت

۱۷۶ الف / ۴: تمشیری

۱۷۷ الف / ۵: نرمخویی، دربارانی

۱۷۸ ۲۰- آداب عفو و فرو خوردن

۱۷۸ الف: وسعت عفو

۱۷۸ الف / ۱: در برابر ناجوانمردی

۱۷۹ الف / ۲: در امور مالی

۱۷۹ الف / ۳: در امور جانی

۱۸۰ الف / ۴: در برابر دشنام

۱۸۱ ب: اقسام عفو

۱۸۱ ب / ۱: عفو با قدرت

۱۸۱ ب / ۲: عفو بدون ندامت

۱۸۲ ب / ۳: عفو بدون عتاب

۱۸۳ ۲۱- آداب ترک گناه

۱۸۳ الف: بزرگی دانستن گناه



ب: آگاهی از شدت عذاب ۱۸۴

ج: آگاهی از اثرات گناه ۱۸۵

ج / ۱: نمونه ۱۸۵

ج / ۲: تنگی روزی ۱۸۸

ج / ۳: سیاهی و مرگ قلب ۱۸۸

ج / ۴: عدم استجابت دعا ۱۸۹

ج / ۵: محرومیت از عبادت ۱۸۹

ج / ۶: عذاب ابدی ۱۹۰

ج / ۷: محرومیت از نعمت‌های الهی ۱۹۰

ج / ۸: بلا و گرفتاری ۱۹۰

ج / ۹: تأخیر در رزق به بهشت ۱۹۱

ج / ۱۰: قداوت قلب ۱۹۱

ج / ۱۱: مرگ زودرس ۱۹۲

ج / ۱۲: خوف از استیلا ۱۹۲

۲۲- آداب صله رحم ۱۹۳

الف: ارحام کیانند؟ ۱۹۳

ب: صله یعنی چه؟ و چگونه؟ ۱۹۴

ج: صله با آنان که از تو بریده‌اند ۱۹۵

د: صله با ارحام دور افتاده ۱۹۶

ه: صله‌های پر زحمت ۱۹۶

و: صله با غیر اهل ولایت ۱۹۶

ز: صله با مال حلال ۱۹۷

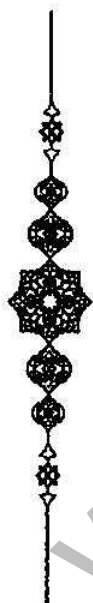
ح: تعجیل در صله ۱۹۸

ط: شرط کمال ۱۹۸

۲۳- آداب رفتار با خادمان و بردگان ۱۹۹

الف: تکلیف به قدر طاقت ۱۹۹

ب: اکرام در طعام و لباس ۲۰۰



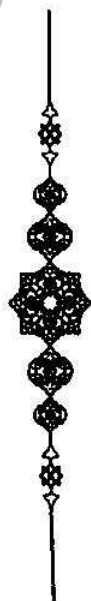
۲۰۱	ج: رفق و مدارا
۲۰۱	د: سختگیری و عتاب
۲۰۲	ه: همراهی و کمک
۲۰۲	و: مراعات حال
۲۰۳	ز: شرح وظائف
۲۰۳	ح: تعیین مزد

۲۴- آداب همسایه‌داری

۲۰۴	الف: حقوق جامع
۲۰۶	ب: خیانت
۲۰۷	ج: اذیت، آزار و ضرر
۲۰۸	د: سر و تحقیر
۲۰۸	ه: بد زبانی و بد گفتاری
۲۰۹	و: رسیدگی و احسان
۲۰۹	ز: محبت و کمک
۲۱۰	ح: دعا و خیرخواهی

۲۵- آداب خوش رفتاری

۲۱۱	الف: دستورات جامع
۲۱۲	ب: نیکی در پاسخ بدی
۲۱۳	ج: محبت و ورزی
۲۱۴	د: خوش رویی و خوش برخوردی
۲۱۴	ه: خوش زبانی
۲۱۵	و: حفظ ظاهر با اهل خلاف
۲۱۵	ز: حفظ حقوق و حدود
۲۱۶	ح: ترک عتاب
۲۱۶	ط: ترک مزاح
۲۱۶	ی: ادب رفتاری و گفتاری



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه گنجینه اخلاق و معارف اسلامی

خدا را از این نعمت بزرگ که به من ارزانی داشت تا بتوانم صفحاتی چند در مورد اخلاق و معارف اسلامی بنویسم، سپاسگزارم.

اگر چه در این زمینه، کتاب سنن فراوانی نوشته شده ولی به نظر می‌رسد به این سبک و سیاق، اقلیم روان و قابل دسترس همگان به زبان فارسی، کمتر کتابی نوشته شده باشد. و لذا جای آن را خالی دیدم و به حول و قوه الهی به جمع آوری و تدوین اقدام کردم.

این مجموعه دارای ویژگی‌هایی است که به برخی از آنها اشاره می‌شود:

- ۱- سعی شده مطالب کتاب به بخش‌های کوچکی تقسیم شود تا هر کدام با عنوان خاص از یکدیگر متمایز گردد.
- ۲- استخوان‌بندی مطالب، عمدتاً از آیات قرآن و روایات اهل بیت علیهم السلام اخذ شده و سپس با داستان‌های مفید و



اشعار مناسب زیور گرفته است.

۳- نوشته‌ها غالباً از کتب مرجع و متون اصیل اخذ شده تا از اتقان بیشتری برخوردار باشد.

۴- مطالب این مجموعه مخصوصاً روایات آن منتخب از ده‌ها روایت مشابه و حاصل تلاش فراوان است به طوری که گاهی یک صفحه، چکیده مطالعة ده‌ها صفحه از کتاب‌های گوناگون است.

۵- مانع در ترجمه، ما را بر آن داشت تا از شیوایی بعضی از جملات، با کاهیم و حفظ آثار باقیه الهی را بر آن مقدم داریم.

۶- مطالب گسترده از کتب مختلف است ولی سعی شده حتی الامکان از کتب بای ارزشمند «بحار الأنوار» و «نهج البلاغه صبحی» استفاده شده تا برای مراجعه، به کتاب‌های زیادی احتیاج نباشد.

۷- مخاطبین این کتاب افراد خاص نیستند بلکه مطالب آن برای عالم و عامی، زن و مرد، پیر و جوان مفید است.

۸- این مجموعه به لحاظ تنظیم و دسته‌بندی، خاصی دارد کاملاً متناسب و آماده برای برادران محترم جمع را بام تبلیغی است.

۹- از تطویل کلام و لفاظی و جمله پردازی‌های تزئینی تا حد زیادی پرهیز شده تا اصل مطالب به سهولت به دست آید.

۱۰- حتی المقدور از تمایل به گروه‌گرایی دوری شده و سخنی از آنها به میان نیامده است.



۱۱- این مجموعه متناسب با کلاس‌های درس «اخلاق و معارف اسلامی» تنظیم شده و با انتخاب مناسب، می‌تواند متن کتاب درسی قرار گیرد. البته طبیعی است کتابی به این حجم نمی‌تواند برای همه گروه‌های سنی مناسب باشد لذا هر عنوانی به تناسب سن، جنسیت و یا به لحاظ پایه معلومات باید انتخاب گردد.

۱۲- مطالب این کتاب نیز به صورت کتاب‌های کوچکی که شامل یک عدد، یا دو و سه عنوان نزدیک به هم است به چاپ رسیده تا سرچشمه‌ها در دسترس خوانندگان عزیز قرار گیرد.

شیخ محسن سعیدیان

محرم الحرام ۱۴۲۳ هجری قمری

